Junijs 1915. g.

10. gads. — № 6.

Kristigs Wehstnesis.

Redakzija un ekspedizija: Rigâ, „Golgatas Namâ", Hospitalu eelâ 24. Telefons 73-12. (Рига, Лифл. губ., Госпитальная ул. 24.) **Pasta adrese:** Въ конт. „Кристигсъ Вестнесисъ", почт. ящикъ 1250, Рига. **Kreewu schurnala „Гость" redakzija:** С.-Петроградъ, „Домъ Евангелія", 24 линія № 11. **Telegrafiskâ adrese Petrogradâ:** Петроградъ-Авенезеръ.

Maksâ ar peesuhtischanu par gadu 2 rubli; pa numureem pehrkot — **15 kap.**; ahrsemês 1 dolaru 25 zentus. Sludinajumu sihku rakstu rindina maksâ 20 k. — Par katru adreses mainu 10 k.

„Kristigs Westnesis", (The Christian Messenger), a lettish religious monthly. Editor: Rev. H. REDIN, Hospital-Str. 24, Riga, Russia.

Danijels Babelê luhds Deewu.

A. Leepina:

Danijels.

No tehwu semes tahlu schkirts,
No swehtâs Zianas . .
Turp, atpakal, tam teezas sirds,
Turp ween winsch luhkojas.

Kâ wan;ineeks, kâ zeetumneeks
Winsch tagad Babelê;
Bet wangiba preeksch wina neeks,
Jo Jehowa ir to.

No Ta nahk Danijelam spehks
Un droschums, gudriba,
Un uswarets teek katris grehks —
To dara luhgschana

Un drihsi kehninsch winam dod
Wisaugstu amatu;
Weil sirsnigaki Danijels
Luhds sawu luhgschanu.

Nu skaugi rodas Danijelam —
Tee gudro wiltibu:
„Ak kehnin, dodi pawehli,
Lai tewi peeluhgtu;

Un kas to nedaris, lai tas
Ir lauwu beerê mests . . ."
Tad wisupirms teek Danijelam
Schis likums preekschâ nests. —

— — — — — — — — — —

Waj spehsi, Danijel, upuret
Tu godu, dsihwibu?
Jeb atstahtees pee semischkâ
Un saudet luhgschanu? —

Un it kâ wisuspehzigais,
Kam bailes naw nemas,
Winsch trihs reis deenâ luhgschanâs
Preeksch Deewa semojas

Tas Deews, ko Danijels peeluhdis,
Ar' walda Babelê
Tâ Danijels teek godâ zelts,
Bet skaugi — lauwbedrê —

Ak, Deewa behrns, waj sini to,
Kâ tikt par uzwarêt?
Ja luhgschanâ un tizibâ
Pee Tehwa stahwesi.

* * *

Leeldeenas nahkſ!

Kaut ari tagad ir tumſchs
Kaut mahzekki iſklihduſchi,
Un baigas juhtas miht ſirdî;
Kaut romeeſchu karewji apkahrt
Stahw kapam, kur guldits Meiſtars,
Un akmins leels pee durwim
Ar Pilatus ſeegeli wirſû:
Bet teeſcham ar ſinu,
Ka auſis Leeldeenas Rihts!
Un ſtiprs ir Deewa praweeſchu wahrds.

* * *

Wiſs, rahdijâs, iſirſt, kas mahzits, un ſtrahdats un zelts!
Par welti pluhduſchi ſweedri, par welti tehrets ſelts!
Kad tumſchas ehnas par Getſemandahrſu klihſt,
Uſ Kidranas wiłneem, leekas, mans kugis pret klintim
ſchķihſt!
Luhk — lahpu gaiſmâ nahk pretî eenaidneeku ſpehks,
Kas palizis pahri — to aprij ugunsgrehks . . .
Wehl pehdejâ zeribas ſwaigſne — uſ Golgatas kalnu dſeeſt!
Tik daudſ jau pahrſtees, un wehl tij ja-eeſahk zeeſt!

* * *

Waj bij wehl kur tumſchaks, ka mahzekku ſirdîs tad?
Par welti ſchee gadi — waj atpakał nahks tee jebkad?
— „Pee ka mehs eeſim? — Tew muhſchigas dſih-
dſihwibas wahrds!
Tà teiza tee reiſ — bet nu — pee kruſta Winſch kahrts!
Kur nu tee ees? Kur nu tee dſihwibu guhs!?
— „Lai mirſtam ar Winu,“ tee teiz, — „ar Winu
aprokat muhs!“

— — —

Ar noſpeeſtàm ſirdim klihſt apkahrt mahzekłu bars,
Kad ſeewas, brehz behrni, un neiſmehrojams ſchkeet
Scho beſgaligo zeeſchanu ſwars . . .
— — — — — — — — — — —
Un ar ſwaidamam ſahlem tee pirmdeen uſ kapeem eet — —

* * *

Nu luhk! Tas leelais akmens — ir nowelts!
Un kareiwji — aiſbehguſchi;
Ar engełeem kapſehta pilna —
Tee akmeni nowehluſchi!
Tas nahwes ledainais auts, ar kuru Meiſtars
bij tihts,
Jr nolikts pee malas, — Rabunis ir dſihws!
Un lihdſ ar Winu, ſchkeet, wiſs, kas ſaiſtits, nu
brihws —
Jr uſauſis brihniſchkais, preezigais
Leeldeenas Rihts!

W. Fetlers.

Sweedrijâ, 10. februarî 1915. g.

Abraama dſihwe.

J. A. Kargeła runa par 1. Moſ. 18:16—33 Petrogradâ 18. martâ 1915. gadâ.

Ta Kunga nonahkẜchana tanî deenâ, kad Wiꞥẜch parahdijàs Abraamam, nebij tik noſihmiga preekẜch paẜcha Abraama, kà preekẜch Sodomas un tàm peezi pilẜehtam, kuri gahja bojâ lihdſ ar Sodomu. Tas Kungs, eedams uſ Sodomu, tà ẜakot, „gaŗam ejot“ eegreeſàs pee ẜawa kalpa Abraama, lai ẜatiktos ar wiꞥu. Abraams tapa eewehrots no ta Kunga. Abraams attaizinaja ẜchos trihs wihrus, neſinadams, ka ẜchee bija tas Kungs ar diwi engełeem; ja wiꞥẜch to buhtu ſinajis, wiꞥẜch nebuhtu teem peedahwajis ehſt un dſert, tadehł ka wiꞥẜch ſinaja, ka tahdas leetas t..m Kungam newajaga. Zik labi, ka Abraams to darija, jo zitadi, warbuht, tas Kungs buhtu aiſgahjis gaŗam. It kà tas Kungs Jeſus Kriſtus ẜawâ augẜchamzelẜchanàs deenâ, eedams kopâ ar diwi mahzekķeem uſ Emau, likàs gaŗam ejot, un pateeẜi ari buhtu aiſgahjis gaŗam, ja tee nebuhtu ẜirẜnigi luhguẜchi, lai Wiꞥẜch paleek, -- tàpat ari ẜchoreiſ Wiꞥẜch, warbuht, nebuhtu eegreeſees pee Abraama, ja tas Wiꞥu nebuhtu luhdſis. Sche atklahjas, kas ihſteni ir Abraams un kà wiꞥẜch ſtaigaja preekẜch ta Kunga waiga. Mehs redſam, ka tas Kungs wairak un wairak tuwojas ẜawam draugam un ka garigas ẜaites ſtarp Deewu un Abraamu top arween ſtiprakas. Bet ſtunda bij ẜituẜe, tas Kungs zehlàs un gahja uſ Sodomu un Gomoru. Papreekẜch tas Kungs, war teikt, ẜkatijas uſ Abraama zeku, uſ wiꞥa kuſtibam, uſ wiꞥa darbibu; bet tagad jau Abraams ẜkatas uſ ta Kunga zełu un uſ Wiꞥa darbibu. Zik brihniẜchķi jauki, kad tahda tuwa draudſiba ar to Kungu un apſinaẜchanàs, ka Wiꞥẜch luhkojas uſ mani un es uſ Wiꞥu. Tas Kungs atklahja ẜawu zełu Abraamam pat tiktahl, ka tas wareja tajâ pilnigi eeẜkatitees. Abraams wareja pilnigi eepaſihtees ar to darbu, kuru tas Kungs nupat gribeja apẜahkt. Abraams wehl gahja tahłak: wiꞥẜch luhdſas, lai tas Kungs groſa ẜawu nodomu un neẜoda Sodomu un Gomoru. Zik tas leeliẜki, ka mehs, zilweki eeejam Deewa plahnos un luhdſam, lai Wiꞥẜch tos eekahrto tà waj zitadi, ka tas iſnahk par ẜwehtibu zilwekeem. Mahziſimees to ẜchodeen no Abraama, ja lihdſ ẜchim to wehl neeẜam dariju ẜchi.

Wispirms mums ir jauna Deewa atklahẜchanàs, ko Wiꞥẜch dod Abraamam uſ ẜchi zeła. Lihdſ ẜchim tas Kungs wiꞥam darija ſinamu ẜawu prahtu, ſihmejotees uſ łaudim wiꞥa apkahrtnê. Sche mehs redſam, ka Deewa ẜirds arween wairak atdaras preekẜch teem, kuŗi ir taiẜni pret Wiꞥu. Wiꞥa atklahẜees ari preekẜch mums, ja mehs pateeẜi un no ẜirds dſihwoẜim un ſtaigaẜim Wiꞥa waiga preekẜchâ. Kas pamudinaja to Kungu atklaht Abraamam ẜawu nodomu par Sodomu un Gomoru? Ja tas Kungs Abraamam neka nebuhtu ẜazijis, ar to Wiꞥẜch nemaſ nebuhtu apbehdinajis ẜawu behrnu; jo Wiꞥẜch naw ẜpeeſts mums atkaht ẜawus plahnus, tomehr Wiꞥẜch

atklahja tos Abraamam. Mehs sche redsam: schi atklahschana tikà eerosinata zaur Wina brihnischko mihlestibu us sawu dahrgo behrnu Abraamu. Lasеet 17 pantinu, tur juhs redseet, zik draudsigo tur sazits: „Waj es no Abraama slehpschu, ko es gribu darit." Schis pantinsch it kà teiktu, ka Deewa sirdî ir kaut kas, ko Winsch newar atturet nesazijis sawam draugam. Dahrgee, tikai tur, kur tuwa draudsiba, war buht tahdas atteezibas, ka draugam wisu atklahj. Mehds sazit, ja draudsiba ir ihsti sirsniga un tuwa, tad noslehpumu wairs naw. Tas, kas mihlè no sirds, nekad neslehps no sawa drauga to, kas us pehdejo atteezas.

Atminatees Dawida un Jonatana wehsturi. Ta us wiseem laikeem ir usrakstita Deewa grahmatâ un noder kà ihsts draudsibas paraugs. Leekas, ka Jonatans newareja buht Dawida draugs, tadehl ka Dawids bij wina sahnzensis. Bet paskatees, ka Jonatans wisu sawu sirdi atdewa Dawidam; winam nebija noslehpumu, kurus winsch Dawidam nebuhtu atklahjis. Un kad Jonatana tehwa, Saula, namâ spreeda par Dawidu, Jonatans neko neslehpa sawam draugam; un kad Dawids wehl wairak ko gribeja sinat, Jonatans pat nebehdaja par sawu dsihwibu, bet gahja Dawidam wisu pasazit. Un eewehrojeet, Jonatans isstaka ari to, ko winsch doma: „Es sinu, ka tu buhsi par kehninu pehz mana tehwa." Winsch ir gataws eenemt otru weetu pehz Dawida. Nau, tahda ir pateesa draudsiba, kura nemeklè sawu labuuu. Ai, zik mas tahdu draugu schinî pasaulê! Zik mas tahdu draugu pat starp Deewa behrneem. Eseet draugi sawâ starpâ un tik tuwi, ka tas Kungs war darbotees zaur juhsu draudsibu. — Bet sche, eewehrojeet, ir Ta draudsiba, kursch teek nosaukts par wiswareno Deewu, Raditaju, ar tahdu, kas pihschli un pelni. Winam bij tik tuwas atteezibas pret to, ka Winsch sazija: „Waj Es slehpschu no Abraama, ko Es gribu darit? Man to winam jasakas." Waj mehs pasihstam, dahrgee brahli un mahsas, tahdu tuwu draudsibu ar Deewu? Waj pateesi muhsu sirds ir tik atklahta preeksch Wina, ka Winsch newar noslehpt sawâ sirdî to, ko Winsch daris? Deewa wahrds mums mahza, ka tas Kungs Jesus to ir darijis (Jahna ew. 15:15). „Es juhs nesauzu wairs par kalpeem, jo kalps nesin, ko wina kungs dara; bet Es juhs esmu sauzis par draugeem, tadehl ka esmu jums wisu sazijis, ko esmu dsirdejis no sawa Tehwa." Ja, dahrgee, mehs wisu, sewischki; kas sihmejas us muhsu pestischanu, sinam par Winu. Bet ja mehs nahktim tuwâ draudsibâ ar to Kungu, tad Wina atklahschanâs buhs daudf dsilaka, plaschaka, tà kà Winsch mums atklahs to, kas teeschi naw Bibelê usrakstits. Winsch mums atklahs leetas, kas us mums personigi sihmejas, kà ari, kas sihmejas us muhsu tuwakeem, un mehs redsesim winu likteni. Ta buhs ta tuwà draudsiba, kahda bija Deewam ar Abraamu. Ak, kahda mihlestiba! Besgaliga, brihnischka mihlestiba! Ak, kà mana sirds lihgsmojas, lasot par Abraamu, tadehl, ka sinu, ka schis Abraama stahsts ir usrakstits preeksch manis un preeksch katra Deewa behrna. Tas Kungs Abraamam atklahja sawu sirdi, aif mihlestibas, bes ka Abraams, to buhtu luhdsis.

Bet tur bija ari otrs eemesls: lai Abraams buhtu leezineeks par to, kas notiks. 19. pantâ sazits: „Jo es to esmu atsinis, lai winsch saweem behrneem un sawam namam pehz sewis pawehl sargat ta Kunga zelu, darot, kas taisniba un kas teesa, ka tas Kungs liktu nahkt us Abraama, ko winsch tam runaja." Tas Kungs sinaja, ka Abraamam nodots kapitals nebuhs pasaudets, kà tas beeschi mehds buht pee Deewa behrneem, kureem tas Kungs ir daudf ustizejis, bet kuri neisleeto ustizeto. Tas Kungs sinaja, ka ar Abraamu tà nenotiks un ja Winsch atklahs Abraamam leelakas leetas, tas tàs ustizigi pasludinàs tahlak. Bet kadehl tad wajadseja pasludinat, ja Sodomai un Gomorai bij nahkoschâ deenâ jaeet bojâ; jo to jau dabûs sinat tik tà kà tà wisâ apkahrtnê un no apkahrtnes eedsihwotajeem atkal ussinàs ziti un t. t., kadehl gan scho notikumu wajaga Abraamam tahlak pasludinat? No tam, ka Deews pasludina Abraamam, redsams, ka scho notikumu wajaga pasludinat lihdf muhsu deenam un lihdf pasaules galam. Bija peezas pilsehtas un wisas winas gahja bojâ; bet neweenam nebuhtu bijuschi sinami bojâ eeschanas eemesli, ja Deews tos nebuhtu Abraamam darijis sinamu. Winas gahja bojâ tadehl, kà winu grehki brehza us to Kungu un ka taisnà teesa nahza pahr winàm no ta Kunga waiga. Tadehl Deews gribeja, lai Abraams scho notikumu pasludinà tahlak. Un no ta laika, kamehr Deews to Abraamam atklahja, us Nahwes juhru ir rakstits preeksch wisàm tautam: „Mene, mene, tekel usarsin. Deewa sods notika schinî weetâ, un par to mums ir sazijis Abraams." Ak, zik tas swarigi, dahrgee, preeksch katra no mums, swarigi sewischki preeksch tehweem un mahtem. To, ko juhs no ta Kunga sineet, to jums wajaga sazit saweem pehznahzejeem. Mahtes un tehwi, ja juhs mihleet sawus behrnus, tad pasludineet wineem tàs pateesibas, kuras Deews jums atklahjis. Ja juhs to dariseet no sirds un dwehseles, tad tas Kungs jums to dariseet atklahs tahdas leetas, kas naw atklahtas teem, kuri Winam neustizigi. Ja juhs atklahjumu lihdsdaliseet ziteem, tad Deews redsès, ka Wina dotais kapitals naw pasaudets. Jo tadehl Deews isredseja Abraamu no ziteem laudim, lai tas buhtu Deewa pateesibas isplatitajs lihdf pasaules galam. Deews sinaja, ka winsch to daris. Nostahjatees tuwu Deewam un juhs baudiseet Wina klahtnibu wisâ dsihwê. Ja juhs atsihtàs pateesibas saziseet saweem behrneem, Deews jums atklahs pateesibu pehz pateesibas, un juhs paschi peedsihwoseet leelas swehtibas. Waj Abraamas nebij swehtits wairak par wiseem, sanemdams Deewa atklahschanos? Winsch tapa par swehtibu saweem pehznahzejeem un wisàm tautam. Ja

tas Kungs jums ko dod, neglabajeet to preekfch fewis ween, bet dodeet to atkal ziteem.

Eekfch ka pastahweja Deewa atklahfchanàs Abraamam? Tur redfam, zik leeli preekfch ta Kunga ir Sodomas un Gomoras grehki (20. p.). „Un tas Kungs fazija: leela brehkfchana ir par Sodomu un Gomoru, un winu grehki ir loti gruhti.“ Kaut gan fchi brehkfchana, kà ari minetee grehki, nefihmejas uf Abraamu, tomehr Deews atklahja winam fchis leetas. Daudfi domà un es ari tà domaju, kad atgreefos un dsihwoju ta Kunga tuwumâ: tagad tu efi tahlu no fchis pafaules, tu nedsihwo wairs preekfch winas, neaiffkari neko, kas nefchkihsts, tagad tu gluschi aifmirfifi, kas ir grehks. Abraams nedsihwoja Sodomâ, nebij winu grehku dalibneeks, bet winfch finaja wifu, winfch redfeja grehku deewifchkigâ gaifmâ, jo tas Kungs winam to atklahja. Deews Abraamam tahlak rahda ari to, ka zitu sodomeefchu brehkfchana uskahpj pee Wina. Padomajeet: katrs grehks brehza uf Deewu, un Winfch to dsird. Ak, zik daudf brehkfchanas neuskahpj pee Deewa trona no wifàm leelàm un mafàm pilfehtam! Juhs atmineet, kad Kains nokawa fawu brahli Abelu, brahla afinu balfs brehza uf Deewu, un tas Kungs to dsirdeja un fazija uf Kainu: „Kain, tawa brahla afinis brehz uf Mani!“ Waj juhs finat, ko grehki faka tam Kungam? Juhs, warbuht efat aifmirfufchi fawus grehkus un negribeet domat par wineem, bet wini brehz. Tas Kungs bahrgi atbildeja Kainam uf Abela afinu brehkfchanu; bet kas lai noteek, kad fimteem tuhkstofcheem balfis no Sodomas uskahpj pee Deewa trona? Tur bij pafemoto un wajato brehkfchana, tàpat kà tas noteek tagad pafaulê; tur bij meefas kahribas, azu kahribas un dsihwibas lepnibas upuru brehkfchana; nofpeesto, apfagtu un nokauto brehkfchana. Un Deewa fmalkai, dsirdigai aufij ir jaklaufas fchi brehkfchanas. Ja, tas Kungs dsird wisklufako nopuhtu, kaut ari ta nahktu no wisdfilakeem pagrabeem. — Zilweki redf dsihwes ahrigo fpofchumu un apbrihno winas leelifkumu; bet ko redf Deews? Ak, dahrgee brahli, lai ari muhfu garigas aufis atweras, ka fadsirdam grehku brehkfchanu, lai juhtam lihdf Lateem pafaules Sodomâ un rahdam wineem zelu, ka tee war atgreeftees pee ta Kunga.

Tas Kungs faka Abraamam neween par Sodomas grehkeem, bet ari par fawu taifno teefu. Mehs lafijàm 21. p.: noeefchu, luhkofchu, finafchu. Waj fchee naw brihnifchki wahrdi? Tas Kungs faka 139. Daw. df.: „Kur man buhs aifeet no tawa Gara un kur man buhs behgt no tawa waiga! Ja es kahptu debefis, tad tu tur efi; ja es nogultos ellê, redfi, tur tu aridsan efi.“ Un te Winfch faka: noeefchu, finafchu. Tas Wifufinatajs ar fcheem wahrdeem gribeja fazit: „Es tagad eju un wifu pahrmeklefchu, atklahfchu, wifam atradifchu fahkumu un eemeflu; Es wifu tagad pareifi fwehrfchu un atmakfafchu katram pehz wina darbeem.“ Abraams faprata, ka tagad par Sodomu nahks fodiba, kaut gan tas Kungs to teefchi nefazija. Abraams faprata, ja Deews eet fodit, tad behdas femei, behdas pilfehtai, behdas katrai mahjai un katram zilwekam. Kad tas Kungs eet meklet augkus un neatrod, tad Winfch war fazit: gaidifchu wehl gadu, warbuht tad atradifchu augkus. Bet kad tas Kungs fahk apluhkot zilweka grehkus, tad wina mehrs jau ir pilns. Abraams to finaja un tadehl winfch fahka aifrunat fchis pilfehtas. — Deewa behrni, nefeet gaifmu Sodomas un Gomoras laudim muhfu pilfehtâ. Sakeet wineem, ka nahk foda deena, ka wina jau loti tuwu; man leekas, preekfch daudf miljoneem wina wifai tuwu. Neftahweet klufu, jo zitadi juhs buhfeet wainigi pee winu afinim. Nelaifcheet garam tàs dwehfeles, kuras tas Kungs atwedis juhfu preekfchâ; atwereet winu azis, lai tee redf gaifmu. Bet juhs fpehfeet fcho darbu ftrahdat tikai tad, ja nebuhfeet peefehjufchees pee kahda no winu grehkeem, it kà Abraams nebij faistijees ar Sodomas besdeewibam. Bet ja juhs tà dsihwofeet, kà Lats Sodomâ, tad jums pafcheem truhks gaifmas, kur tad wehl dot ziteem. Latam Deews neatklahja fawu nodomu, bet Abraamam. Lai efam uftizigi tam Kungam un Winfch mums dos fawu atklahfchanos un fpehku buht Wina leezineekeem.

(Turpmak beigas).

W. A. Bukftina.

Nahz, Gars

Nahz, Gars no augfchas, Tu deewifchkais,
Lai tawa uguns man firdî kriht;
Un apgaifmo mani, Wahrds brihnifchkais,
Lai gaifmas uf zela man' fpihd.
Nahz, Spehks no augfchas, Tu Warenais,
Un apbruno Sawus mahzekkus.
Par godu Tewim, Tu Muhfchigais!
Mehs luhdsam, ftiprini muhs . . .
Nahz, Ugunsgars, Tu deewifchkais Spehks,
Ar leesmam Sawàm firdis mums fildi;
Lai taptu reebigs launums un grehks,
Ar dedfibu muhfu dwehfeles pildi! —

A. Elberta:

Maija Brafilijâ.

Kad Latwijâ maijâ feed plawas,
No dseefmam kad atbalfo gaifs —,
Scheit farma fedf kaluus un grawas —
Naw maija wairs patihkamais.
Gan faule wehl mihli fche filda,
Kaut gan ir jau r u d e n a laiks;
Ar augkeem tas fchkuhnus mums pilda,
Lai lihgsmis top femkopja waigs.
Tà maija it fkaidri mums rahda:
Nekas fche paftahwigs naw!
Lai meklejam todehl pehz Tahda,
Kas bijis no muhfchibas jau.

M. Latona:

Tizigo aisraufchana.

1. Tes. 4:16—17.

Bes sihmem buhs tumschsilâ debess,
Kà dsihwê ir parasts, wiss ees,
Tak notiks kas swarigs wirs semes,
Kas zilwezei istruhktees liks.
Buhs pasaulê grehzziga dsihwe,
Taps nosaimots wiss, kas ir swehts,
Te—peepeschi pasuhd tee laudis,
Kas luhdsa un tizeja wehl . . .
Tik pehkschni kà sibins us semi
Nahks mirklis, kur jaschkiras buhs
Us muhschu no sahpem un behdam,
No semes, us kuras gul lahsts
Ne awisês tapa kas rakstits,
Nedf ari kas stahstits par to;
Bet tizigee wisi to jutis
Un pahrnems tos swehtlaimigs preeks.
Tee dsirdès, kà musikas skanas,
Kad aplenkteem glahbeji nahk,
Tee jutis, ka zihna nu beidsas —
Ka pestischana nu klaht.
Kas stahweja tuwu, taps schkirti,
Weens otru kaut mihleja tee,
Taps pahrrautas meesigàs saites,
Jo Pestitajs laimê tos sauz.
Tos nekawès muhri nedf walgi,
Nedf semischka smaguma swars;
Kà putnini weegli un lihgsmi
Tee steigsees, kur seedonis miht.
Un fabrikâ maschina stahjâs . . .
Kas notizis? Strahdneeki skreen,
Bet welti pehz meistara waizà,
Jo ta wirs semes wairs naw.
Tur druhmajos zeetuma muhros
Tik kehdes wehl karajas ween,
Un sargi bes padoma skraida, —
Wairs tizigâ guhsteknа naw.
Pee pusartas wagas stahw sirdsinsch
Un gaididams sahliti pluhz, —
Bet weltigi, sirdsin, tu gaidi,
Wairs schehligâ semkopja naw.
Un bangainâ juhrà us kuga,
Te — pawehles neatskan wairs;
Teek steigschus pehz kapteina meklets,
Bet wina wairs pasaulê naw.
Un swinigâ basnizas telpâ
Pusdseedatà dseesmina rimst;
Bet swehtee, kas dseedaja, luhdsa —
Tik peepeschi pasuda tee.
Tad schausmiga grehku smaka
No semes us debesim kahps,
Un zilweze dsihwa jau truhdès,
Jo atnemta winai buhs sahls.

Swaru kauss.

Garigee un sadsihwes jautajumi, apskatiti no kristiga redses stahwokla.

Apsina.

No Ernesta Petrana.

Kopsch ilgaka laika es lasiju kahdu diwainu stahstinu, kuru kahds eiropeetis bij no kahda melna Transwalas eedsihwotaja noklausijees. Un tas skaneja sekoschi:

„Diwi wihri, Masilo un Masilonijana gahja kopâ pa weentuligu zelu us sawu dsimteni. Masilo bij nabags un ar skaudibu noskatijis us sawa zela beedra skaistajeem wehrscheem, kurus tas sew pa preekschu dsina. Mescha beesumâ, kur neweens winus newareja redset, Masilo uskrita no muguras sawam zela beedrim, nosita winu un to apraka smiltis, bet wina lopu baru tas dsina us sawu dsimteni. Winsch nebij tahlu pagahjis, te atlaischas kahds putninsch, apsehschas us kahda wehrscha rageem un dseed: „Masilo nokawa Masilonijanu un wiseem laudim to buhs sinat". Sabijees un sadusmots Masilo dsird schos wahrdus. Ahtri Winsch saker akmeni un ar weenu labi mehrketu sweedeenu peeteek — putninsch nosists. Apmeerinats slepkawa eet tahlak. Tomehr ne ilgi. Peepeschi winsch eerauga nosisto putninu sehscham us tahs paschas weetas un dseedam atkal: „Masilo nokawa Masilonijanu un wiseem laudim to buhs sinat". Atkal Masilo keras pehz akmena un pehz tam aprok maso lihki semê. Tomehr welti. Drihs atkal atskan tee paschi wahrdi wina ausis. Winsch nokauj atkal putninu, sadedsina winu un ta pelnus isputina wehjâ. Nu tagad winam ir meers. Winsch nonahk sawâ dsimtenê un teek no pasinàm apsweizinats. Bet kas par bailem, peepeschi sehsch tas masais apsuhdsetajs atkal tur un wisi pahrsteigti dsird wina dseesmu: „Masilo nokawa Masilonijanu un wiseem laudim to buhs sinat". Nu top Masilo apsuhdsets, un, uewaredams slepkawibas aisdomas no sewis nokratit, top par launo darbu noteesats.

Tik tahlu paganu pasazina. Ta ir pasazina, jo putninsch newar zilweka wahrdeem runat un nosists putninsch netop atkal dsihws. Tomehr sem schis pasazinas tschaumalas slehpjas pateesibas graudsх, kuru neweens newar noleegt. Ko tur pagans sem wahrda putninsch saprot, kuru nekad newar nokaut un kura apsuhdsiba weenmehr skanot, tas ir tas pats, ko mehs muhsu walodâ sauzam par apsinu.

Scho isteikumu „apsina" nawa wis deewbijigi kristigaji isgudrojuschi, bet pagani. Jo bijuschi greeku tautâ domataji, kuri isdomaja scho wahrdu un ar to apsihmeja eekschejo, brihnischkigo balsi, kura zilweka kruhtis tad eesahk runat, kad zilweks ar saweem wahrdeem waj darbeem, darijis pret sawas apkahrtnes tikumibas pagehrejumeem. Apustulis Pawils scho wahrdu nehmis no greekeem un eewedis Bibeles walodâ. No ta laika kristigee ar scho wahrdu apsihmê to dihwaino balsi, kura pazelas apsuhdsedama pret wiseem grehkeem un netaisnibàm, kuras top isdaritas.

Kas ir apsina?

Winu ir apsihmejuschi par Deewa balsi zilwekâ. Schis isteikums ir raksturigs, bet tikai pa dałai pareiss. Dsiłais frantschu domatajs Aleksanders Winets reis ar pilnigu pateesibu sazijis: „Atschkirot apsinu no domam par Deewu, ta paleek muhsu dabâ kâ kaut kas sawads, mihklains". Kursch reis apsinas balsi sawâ eekscheenê jutis, buhs nowehrojis, kad tas drusku nowehrsees no ta, ko wina pascha „es" wina kruhtis par labu sajuta, domaja waj gribeja, ka schim pascha „es" peepeschi kahds zits „Es" nostahjas zełâ, apsuhdsedams, sodidams un noteesadams.

No wisâm tâm dahwanam un spehjam, kuras ir zilwekâ eedsimuschas, naw neweenas zitas, kura mums tâ atgahdinatu un attehlotu neredsamâ Deewa balsi kâ apsina. Zilweks, bes apsinas mehds buht ari besdeewis. Bet ne weenmehr besdeewigs zilweks ir bes apsinas. Winsch dausdsâs leetâs war buht łoti apsinigs, lai gan bes Deewa. Tas breesmigais gals, kura peedsihwo daudsi besdeewji, tas istruhzinoschi leelais paschslepkawu apsinaschanâs skaits, kursch pa leelakai dałai ir łaunas apsinas auglis, apleezina mums weenmehr atkal: ka weeglaki zilweks war tikt wałâ no Deewa, nekâ no sawas apsinas. Deewu winam wajaga meklet un Tas łausees atrastees. Bet sawu apsinu winam newajaga meklet, to winsch eenes lihds pasaulê kâ eedsimuschu peederumu, kura pastahwigi attihstas, tâpat ka azu redses spehja. Ja zilweks neatrod Deewu, tad apsina ir noslehpumaina peedewa pee dsihwibas. Bet ja tas Winu atrod, to swehto un schehligo Deewu, tad winsch mahzas pasiht sawu apsinu kâ dahrgako dahwanu un peederumu, zaur kuru Deewa schehlastiba un mihlestiba top winam jo skaidra.

Jautasim: **Kas ir apsina?** Es jau mineju, ka parastais isskaidrojums, ka apsina zilwekâ esot Deewa balss, naw gluschi pilnigs. Apsina ween neatklahj Deewu pilnigi: Apsina gan wisos laikos un sem wiseem apstahkleem runâ pa leelakai dałai to paschu walodu. Bet ir ari gadijumi kristigo basnizas wehsturê, kur deewbijigi wihri klausijuschi sawas apsinas balsi un tomehr bij maldijuschees. Apsina war zilwekam likt darit ari darbus, kuri naw gluschi pehz Deewa gribas. Tâ tad apsina ir zilwezigas personibas eedsimta peedewa.

Ko apsina saka?

Waj juhs esat redsejuschi fonografu. Tos wahrdus, kuri top tajâ instrumenta eedseedati, winsch atkal isdod ahrâ, bet ne tâ, kâ atbalss — tikai weenu reisi. To masâ adatina, kura zaur skanu wilneem top kustinata, eeraksta aparatâ wahrdus un tos atstahj us waska platitem, kuri nu atkal no sawas puses par schâm weetam slihdoscho adatinu kustina, tâ ka wina aparatâ isdod tâs paschas skanas. Luhk tâ ari zilweka sirdij ir spehja usnemt sewî tikumibas pamatteikumu skanas „tew buhs" un „tew nebuhs", schos eespaidus paturet sewî, tomehr ne tikai kâ atminas, bet kâ tahdas, kuras sinamâs reisês atkahrtojas muhs mahzidamas, rahdamas un beedinadamas. „To tew buhs darit" un to tew buhs atmest. Ja scho kluso balsi neusklausamees un daram to, ko newajadseja darit, tad schi balss skan stipraki un saprotamaki: „Tâ tew buhs rihkotees un tâ tu nedrihksti isturetees. Schi balss top skanaka un spehzigaka, tâ ka winas skanu wilni sakustina muhsu meesu; sirds eesahk stipraki pukstet, waigos sakahpj asinis, waj ari seja paleek lihka bahlumâ. Tâ noteek, kad apsina runâ. Wisleelako eespaidu us ahreeni apsinas balss atstahj tad, kad wina saka: „To tew nebija darit".

Apsina naw salihdsinama ar likumu, kursch mums sirdîs buhtu eerakstits un kursch nahkdams is zilweka gribas, tikumiskos jautajeenos newaretu malditees. Mehs sawâ eekscheenê nesam newis skaidru likumu, bet weenu balsi, kura issaka spreedumu par muhsu juhtam, eespaideem, prahtoschanu, domaschanu, runaschanu un rihkoschanos. Wiswairak atkahrtodamees apsinas spreedums skan: „to tew wajaga atmest", to tu nedrihksteji darit. Pehz isdarita łauna darba scho balsi saprot ari tas zilweks, kursch nemas nestahw us augstas tikumibas pakahpes. Schi balss winâ sazeł eekscheju nemeeru, paschapsuhdseschanu, noschehloschanu waj ismisuschu gara stahwokli.

Apsina pamodina łaunuma sajuschann it sewischki tad, kad łauna darba auglis jau parahdas. Lai eeaudsinatu behrnam skaidru apsinu, kâ ari rihkojotees ar tikumiski neiskoptu peeauguschu zilweku, papreeksch wajaga sodam, kas nahk no ahrpuses, eekschejo balsi dsihwu darit. Pehz tam wina pati pahrmahza asaki, nekâ ahrejee soda lihdsekli to buhtu warejuschi. Tâs naw tikai eedomas, bet ir zilweku eekschejai gara dsihwibai łauna darba peerahdijumi, kurus naw eespehjams noleegt. Tâ peemehram nosarkschana un ahtra sirds puksteschana, kura nomanama behrnâ, kad tam atgahdina kahdu isdaritu nedarbu, par kuru winsch jau dabujis peedoschanu, tâ kâ tam no soda wairs naw jabaidas, peerahda apsinas esamibu. Ari eekschejais nemeers pee peeauguscha zilweka, ja tam zaur kahdu notikumu wina noseegums teek atgahdinats un schis eekschejais nemeers un mokas winu moza, ka tas ais łauna waj behdam gribetu dotees pat nahwê. Tee ir peerahdijumi par kahdas eekschejas waras patstahwigu rihkoschanos, kuru neweens prahtigs zilweks nenemsees noleegt.

Pagahjuschâ gadu simtena beigâs tapa sastahdita paschslepkawibu statistika, no kuras bij redsams tas pahrsteidsoschais, ka zaur paschslepkawibam miruscho zilweku skaits bij gandrihs diwreis tik leels nekâ to, kuri karos krituschi. Walstis, kuras tai laikâ bij leelakos karus weduschas, kâ Wahzija, Austrija un Franzija, 50 gadu laikâ tâ saudejuschas 316,000 zilwekus, zaur paschslepkawibam bij saudejuschas 610,000 dsihwibu. Istruhzinoschs skaits. Eeskatotees scho paschslepkawu dsihwes stahstos, redsam, ka pa leelakai dałai weltiga zihnischanâs pret paschu sirdî esoscho teesnesi, bij winus skubinajusi kertees pee weena waj otra paschslepkawibas weida, lai atswabinatos no schi teesnescha. Leelos un masakos notikumos fakti peerahda, ka apsina ir patstahwiga un apgahsch to weeglprahtigo un apschaubitaju

eeskatus, kuri apsinâ domajas eeraugot kahdu mukkigu eeradumu.

Daschi runà, ka zilweki esot bes apsinas. Bes apsinas gan nu neweena zilweka naw. Bet apsinu ir eespehjams notrulinat, apklusinat, tà ka us kahdu laiku winas balss nebuhs wairs dsirdama. Wismihlaki apsina runà klusâs stundâs. Un tadehl tee, kuri grib apsinu apklusinat, iswairas no klusibas un weentulibas, mekle isklaideschanos weeglprahtigu zilweku sabeedribâ, kuri ar saimoschanu un issmeeschanu apdullina sawu eekschejo balsi. Kursch tahdâ garigâ paschsakroploschanâ wingrinas, tam war gan isdotees scho eekschejo apsuhdsetaju weenmehr klusaku un klusaku padarit, lihds tas beidsot pat pilnigi apklusis, tomehr winu apklusinat us wisu dsihwibas laiku neweenam neisdodas. Bet daudsreis noteek schahda zilweka dsihwê tà, kà kahds wezs deewbijigs dseedatajs saka:

Gul apsina dsihwibas laikâ,
Bet nahwê usmostas ta
Un wisu wed azu preekschâ,
Kas dsihwojot notika.
Un wisu tad pehdejâ stundâ
Tik labpraht tu atdotu,
Ja launu, ko darijis esi,
Tu islabot waretu.

Ka katram zilweka meesas un gara peederumam, tà ari apsinai wajadsiga wingrinaschanâs, lai wina taptu lihds pareisai pilnibai attihstita. Kas sawai apsinai nejautà, bet weenmehr skatàs tik pehz personiga labuma un dara to, kas winam schkeet weeglaki un patihkamaki, pee ta schis zehlais un wehrtigais gara peederums newar attihstitees lihds noteiktam un no Deewa gribetam weidam. Bet zilweka pawirschiba un weeglprahtiba wehl naw nekahdi peerahdijumi, ka winam apsinas nemas nebuhtu.

Bet weenmehr waina naw pee sinama zilweka ween. Lai behrns waretu attihstitees, tad apkahrtnei wajaga winam pee tam buht peepalihdsigai. Mehs sinam, ka pat waloda neattihstas pati no sewis, ja kahds zilweka behrns starp kustoneem usaugtu. Nosihme preeksch zilweka ir atmosferai, kurâ winsch isaug; preeksch muhsu gara un dsihwes isdaikoschanas leelo nosihme ir ari muhsu wezaku, radu un audsinataju tikumibas atsihschanai un eeskateem. Ari paganu sirdis noteek, lai gan wehl neskaidras, neattihstitas apsinas darboschanâs, ko mums leezina no weenas puses winu breesmigo upuru peeneschanas, kuras daudsos gadijeenos naw nekas zits, kà mehginajums beedinoscho sirds apsinu apklusinat jeb Deewa waj garu dusmas apmeerinat. Tà tad ari pee wineem apsina darbojas, protams tikai neskaidri. Bet wehl atgahdinasimees to, ko jau eepreeksch saziju, ka apsina naw salihdsinama ar gaischu likumu grahmatu, bet apsina drihsaki peelihdsinama teesnesim, kursch tikai pehz kahdas winam no apkahrtejam eestahdem sastahditas likumu grahmatas rihkojas. Pehz paganu eeraschâm un eeskateem top schis un tas usskatits par peenahkumu, kas pehz pateesibas ir tikai grehks un kauns. Bet taisni scheitan waram taisit koti intresantu un swarigu nowehrojumu, kà pagani nahk pee kristigas tizibas un tikumibas. Ari neiskoptà pagana sirds newar, apsinas patstahwibas dehl, palikt aisslehgta pret schkihstumu, pateesibu un kristigeem tikumeem. Ja tikai pagans ar tihschu naidu sawu sirdi neaisslehds un netop par ewangelijuma wehstnescha eenaidneeku, tad winsch pats dabà peedsihwot, ka wina apsina kristigas tikumibas pamatpagehrejumus labpraht peenem, sahk pehz teem apsuhdset un teesat winu paschu un rihkojas gluschi preteji tam, kas wina apkahrtnê ir peenemts par labu un taisnu.

Scheitan weens peemehrs no daudseem. Kad pirmee ewangelijuma wehstneschi nonahza Jaun-Gwinejas kolonijâ, tad wini sastapa eedsihwotajus, kureem bij leels preeks us sagschanu. Daschreis misionari gan nowehroja, it kà apsina pagana sirdîs buhtu tam preti, ka tas panem to, kas winam nepeeder un pee weena un otra daschreis bij nomanama klusa, wahja eekscheja zihna. Ar wisu nopeetnibu misionari usnehma zihnu pret scho grehku. Sodit paganus par scho launumu wineem nebij waras. Wineem wajadseja apmeerinatees schint leetâ tikai ar kristigas tikumibas pamatnoteikumu eepasihstinaschanu. Ilgu laiku meschoni saga pehz paraduma un tikai koti retu bij eespehjams eekustinat, lai nosagto, swescho mantu atdotu ihpaschneekam atpakal. Kahds preeks bij misionareem, kad pehz kahda spredika par grehkoschanu pret septito bausli, pee wineem atnahza kahds melnais un brihwprahtigi atnesa atpakal nosagto zirwi. Kad misionars par to winam issazija sawu preeku, tad skaneja atbilde: „Es zitadi newareju, jo pee taweem wahrdeem man sahka eekscheenê sahpet". Ta apsina naw tikai apkahrtejàs dsihwes waj sabeedribas eeraschu un eeskatu peeradums, bet apsina ir swehtà un dsihwà Deewa pawehlu draudsene, kura pee zilwezes audsinaschanas ir wajadsiga, lai to waditu us swehtu un taisnu staigaschanu.

(Turpmak beigas).

Kalnu Jehkaba:

Uswelz buras!

Uswelz buras muhsu kugim,
Rihta wehji spirgti puhsch!
Zihnam, negaiseem un aukam
Weltits muhsu dsihwes muhschs. —
Dsihwes juhra plascha strauja
Wilni zelas, wilni plok;
Ak zik daudseem winas dselmê
Niknas bangas kapu rok! . . .
Uswelz buras muhsu kugim,
Lai tàs rihta wehji glausch, —
Zauri wineem, wehtram, bangam,
Lai tas droschi zelu lausch! — —
Tur ais wineem miglas wahleem
Saules staros saigo krasts,
Nekkan winas wehtras dseesmas,
Negaiss tur ir nesaprasts . . .
Uswelz buras muhsu kugim,
Rihta wahji spirgti puhsch!
Zela mehrkis — Meera Osta,
Zelsch us tureeni — taws muhschs.

Norgenâ, 23. dezembrî 1914. g.

Stahſti un apraksti.

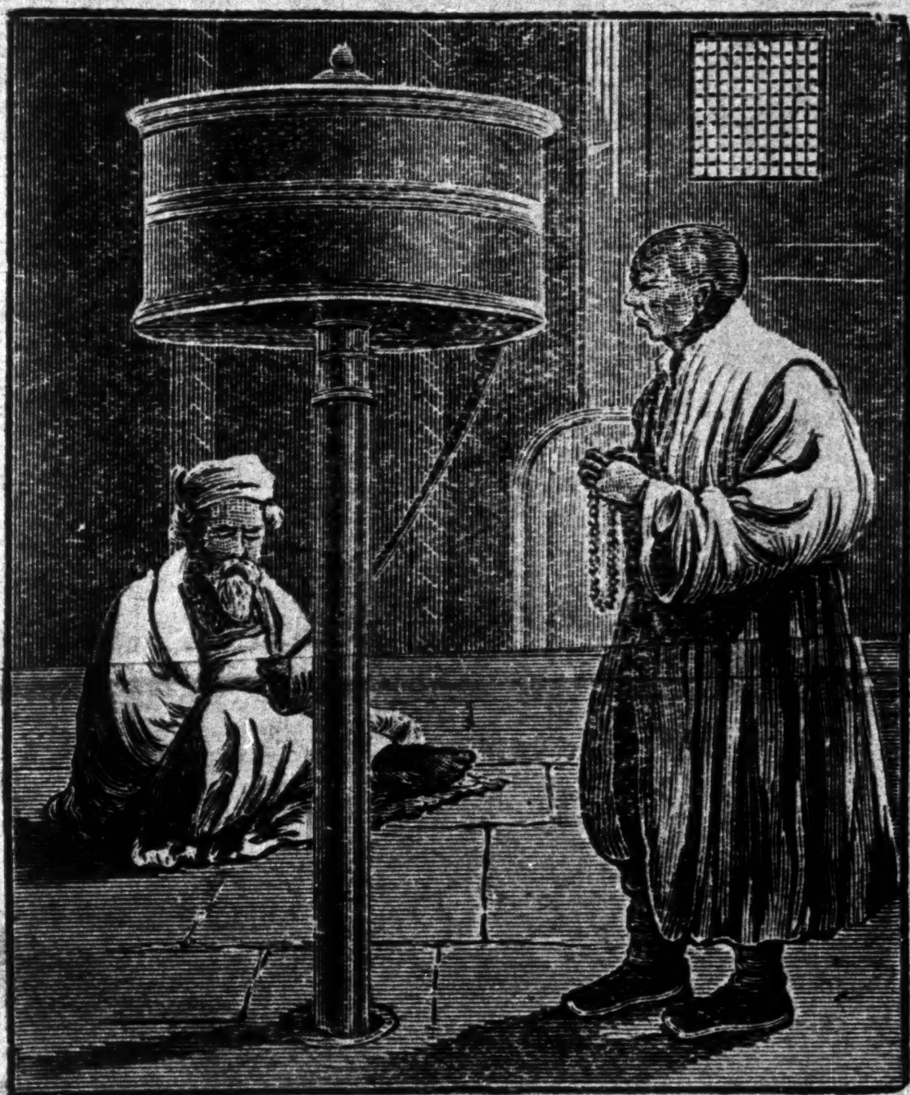
Zełojums pa Kluſàs juhras ſalam.

Latwiſki A. Elberts.

9. Salineeku mahntiziba.

Miſionars Bergmans raksta: „Man ir daudſreiſ tà ſawadi iſlizees, dſihwojot ſtarp Papua tautas łaudim Jaun-Gwinejâ, ka wini wiſadas leetas, kà ehdeenu atlikumus, ſalmus, ſtahdu un augłu miſas, matus, ſpalwas un pat ſunu un zuhku mehſlus ruhpigi apraka ſemê waj ar akmina palihdſibu nogremdeja juhrâ. Kad mehs wineem ſaſchujàm eewainojumus, tad wini to kokwilnu, ar ko bij iſtihrita waina jeb augons, uſmanigi ſalaſija un nogremdeja juhrâ. Eeſahkumâ to redſedams es preezajos, ka ſchee łaudis, lai gan ir meſchoni, tomehr tik łoti zeeni tihribu. Bet wehlaku par to papehtijot, man kahds paſkaidroja, ka tam wiſam ir zitada noſihme un ka tee łaudis nemaſ tà neruhpejas par tihribu. Katras leetas atlikumus tadehł noſlihzina juhrâ jeb aprok, lai zits tos newaretu iſleetot burſchanai, no ka wiſi leeliſki baidas. Zaur kahdas leetas atlikàm warot to noburt, kam tas ir peederejis jeb kas to ir leetojis; waj tas nu buhtu lops jeb zilweks, tas tad paleekot ſlims un tam eſot jamirſt. Tahdâ wihſê neweens ne azumirkli naw droſchs par ſawu dſihwibu; domas, ka winu war kahdâ wihſê noburt, winu uſtur paſtahwigâs bailês.

Ja kahds ſaſlimſt, tad wina peederigee tuhlit no-puhlas iſpehtit, kurſch gan winu buhtu warejis noburt. Ja nu ſlimneekam ir kahds perſonigs eenaidneeks, tad to beſ nekahdas iſmekleſchanns tuhlit uſſkata par wainigo. Lai waretu atreebtees, tuhlit tik weegli nekeras pee eero-tſcheem, tomehr ſtarp abajàm gimenem iſzełas wiſadi ſtrihdi un naidi, kuros ſlimneeka peederigee ſkahdè ſawam eedomatam burwim; ja tas juht ſawu dſihwibu nedroſchu, kas leelako dału arween mehdſ buht, tad winſch aiſbehg uſ kahdu tahlaku ſahdſchu pee kahdas draudſigas zilts. Tur winſch paleek gadeem, daudſreiſ wiſu muhſchu, gadijumâ ja ſlimneeks ir nomiris. Tahlakas ſchìs mahntizibas ſekas ir, ka ſtipraki ſaſlimuſchee arweenu nomirſt, pat tad, kad buhtu warejuſchas wehl zeribas buht uſ iſweſełoſchanos. Slimneeks tad pilnigi eedomajas, ka winam ir jamirſt, ko ari wina peederigee tam paſtahwigi apgalwo, kas ſlimibu padara arween gruhtaku. Slimneeks wairs neehd un nedſer, un pehz daſcham deenam jau ir nomiris. Wiſas puhles un mehginajumi tahdu wehl iſdſeedinat ir gluſchi weltigi; tahdos atgadijumos zitu neko newar darit, ka preekſch ſlimneekeem Deewu luhgt un winus atwehlet Deewa leelai ſchehlaſtibai. Jaunakeem łaudim patikſchana dſihwot ir ſtipraka nekà mahntiziba, zaur ko winus ir eeſpehjams dſeedinat. Salineeki mahjâs, uſ juhras waj meſchâ, paſtahwigi, deenu un nakti bailês no łauneem gareem. Ja winſch atrodas meſcha kluſumâ un peepeſchi dſird kahdu trokſni waj no krituſchas lapas jeb kahda kuſtoniſcha teſeſchanas pa ſemi, tad winſch uſ reiſi paleek ſtahwot kà nedſihws un leeliſki iſbihſtas, it ſewiſchki ja to neredſ, no kam trokſnis zehlees. Ja winſch brauz pa juhru, tad winſch nerunà ar ſaweem beedreem paraſto ſahdſchas walodu, bet kahdu ſewiſchku, kuru leeto tikai uſ juhras. Winſch baidas no tam, lai łaunais gars „tiwuds" neſapraſtu wina walodu un neuſſuhtitu wehtru, kura tad apgahſtu wina laiwu un winu noſlihzinatu. Tas ari tiz, ka wina dſihwoklî uſturas łauni gari, tadehł winſch weens pats nekad neuſdroſchinajas gulet ſawâ mahjâ pa nakti. Reiſ iſdarot tahlaku zełojumu es nebiju kahdas trihs nedełas mahjâ, pee kam mana ſeewa palika weena pate. Tad tuwejàs ſahdſchas meitas atnahza pee

Indiaueeſchi ſkaita luhgſchanas.

winas un praſija: „Maſis, tu eſi weena pate mahjâ, waj tew naw bail gulet pa nakti?" — „No ka lai es baidos, Jeſus jau mani ſargà?" wina atbildeja. Bet meitas manu ſeewu mihledamas, to negribeja atſtaht weenu paſchu. Tàs gribeja aiſſargat, lai łaunais gars winu neſabaiditu, tadehł winas wiſas ſehdſchas, tikko tapa tumſchs, panehmuſchas ſawas gułamàs maſchas un apału koka gabalu ko palikt pagalwî, nahza pee manas ſeewas un apgulàs ap winas gultu. Tà tas wilkàs tik ilgi, kamehr es atkal pahrnahzu. Kad ſeewa man ſtahſtija par ſcho meitu mihleſtibu, tad es preezajos un pahrdomaju par to, ko gan mihleſtiba wiſu newar iſdarit; bet no otras puſes es dabuju eeſkatu par ſatana leelo waru, kà winſch prot zilwekus uſturet paſtahwigâs, neſaprotamâs bailês. — Waj tad muhs ſchi leelà burwju un łauno garu wara, kura wehl leeliſki walda pa Karolines un zitàm Kluſàs juhras ſalam, neſkubina, lai mehs ari ſcheem nelaimigajeem zilwekeem aiſneſam un